

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ԽՆԿՈ ԱՊՈՐ ԱՆՎԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Հիշարժան տարեթվեր 2025

ԵՐԵՎԱՆ 2024

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԽՆԿՈ ԱՊՈՐ ԱՆՎԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Տպագրվում է Խնկո Ապոր անվան
ազգային մանկական գրադարանի
գիտական խորհրդի որոշմամբ

Հիշարժան տարեթվեր 2025

(մեթոդ-մատենագիտական հանձնարարական)

Կազմող՝ Նունե Քոչարյան

Խմբագիր՝ Ելենա Հակոբյան

Համակարգչային շարվածքը՝ Նունե Քոչարյանի

ՀՈՒՐԵԼՅԱՆԱԿԱՆ և ՀԻՇԱՐԺԱՆ ՏԱՐԵԹՎԵՐ

2025Թ. ԼՐԱՆՈՒՄ Է ՀԱՅՈՑ ԳՐԵՐԻ ԳՅՈՒՏԻ 1620 ԱՄՅԱԿԸ

Մեսրոպյան այբուբեն - 1620 (405)

«Մեսրոպեան այբբենարան» Մեսրոպ Թաղիադյանի - 185, Կալկաթա
(Հնդկաստան, 1840)

Մովսես Խորենացի «Հայոց պատմություն» - 1545 (մոտ 480)

Բագրևանդի բարձրագույն տիպի դպրոց - 1395 (հիմնադրել է Անանիա
Շիրակացին, մոտ 630)

Հայաստանի թատերական գործիչների միություն - 85, Երևան (1940)

Տաթևի համալսարան - 635 (1390 - 1435)

Հայրենական մեծ պատերազմի ավարտը - 80 (1945)

ՀՈՒՐԵԼՅԱՐ ԳՐՔԵՐ,

ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Բակունց Ա. «Եղբայրության ընկուզենիները» - 90 (1935)

Դաշտենց Խ. «Խողեղան» - 75 (1950)

Խանզադյան Ս. «Մեր գնդի մարդիկ» - 75 (1950)

Խերանյան Մ. «Հեքիաթ դարբնի որդու և յոթգլխանի վիշապի մասին» -
85 (1940)

Խնկո Ապեր «Աղվեսն ու արջը» - 115 (1910)

Կապուտիկյան Ա. «Փոքրիկ Արա, ականջ արա» - 75 (1950)

Հայրապետյան Հ. «Ճագարն ու աղվեսը» - 80 (1945)

Մուրադյան Ս. «Մկնիկ հարսնացուն» - 65 (1960)

Նալբանդյան Մ. «Մանկության օրեր» (բանաստեղծություն) - 165 (1860)

Նար-Դոս «Չագունյան» - 135 (1890) , «Վերջին մոհիկանները» - 95 (1930)

Շիրազ Հովհ. «Գարնանամուտ» - 90 (1935) , «Սիամանթո և Խճեզարե»

(Խաջեզարե) - 90 (1935), «Բրոնզե արծիվը» - 85 (1940), «Երգ Հայաստանի»-

85 (1940)

Շիրվանզադե Ալ. «Խնամատար», «Նամուս» - 140 (1885), «Պատվի համար» -120 (1905), «Մորզանի խնամին» - 95 (1930), «Կյանքի բովից» - 95

(1930)

Չարենց Ե.«Էպիկական լուսաբաց» - 95 (1930)

Պատկանյան Ռ. «Չախոս» (պատմվածք) - 150 (1875)

Պոռոշյան Պ. «Սոս և Վարդիթեր» -165 (1860), «Հացի խնդիր» - 145 (1880),

«Բղդե» - 135 (1890)

Սարյան Գ. «Գյուլնարա» (բալլադ) - 90 (1935)

Տարոնցի Ս. «Ծույլ տղան» - 85 (1940)

Բալզակ Օ. «Հայր Գորիո» - 190 (1834-1835)

Դիրենս Ջ. «Դավիթ Կոպպերֆիլդ» - 175 (1850)

Դյունա Ա. (Դյունա-հայր) «Քսան տարի անց» - 180 (1845), «Կոմս Մոնտե Բրիստո» - 180 (1845-46), «Թագուհի Մարգո» - 180 (1845)

Դրայզեր Թ. «Քույր Քերրի» - 125 (1900), «Հանճարը» - 110 (1915),

«Ամերիկյան ողբերգություն» - 100 (1925)

Շեքսպիր Ու. «Լիր արքա» - 420 (1605)

Շելլի Պ. «Ազատագրված Պրոմեթեոս» - 205 (1820)

Պուշկին Ա. «Տերտերի և նրա Բալդի ծառայի հեքիաթը» - 195 (1830),

«Հեքիաթ ձկնորսի և ձկան մասին» - 190 (1835)

Սենկևիչ Հ. «Երաժիշտ Յանկոն» - 145 (1880), «Առանց դավանանքի» -

135 (1890), «Խաչակիրներ» - 125 (1900)

Սերվանտես Մ. «Հանճարամիտ ասպետ Դոն Կիխոտ Լամանչացին»

հատ. 1 - 420 (1605), հատ. 2 - 410 (1615)

Ռևյուդ Օ. «Իդեալական ամուսինը» - 130 (1895)

ՏԱՐՎԱ ՀՈՒՆՎԱՆԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹՎԵՐԸ

Հունվար

1-2

Ամանոր

4

Ալեքսանդր Գրիբոյեդով - 230, ռուս գրող, դիվանագետ (1795 -1829)

Յակոբ Գրիմ -240, գերմանացի բանասեր, հեքիաթագիր (1785 -1863)

5

Գարեգին Բես (Սարինյան) -115, հայ գրող, թարգմանիչ (1910 - 1986)

6

Սուրբ Ծնունդ և Հայտնություն (Ջրօրհներ)

Նիկողայոս Մառ -160, հայագետ, լեզվաբան, արևելագետ (1865-1934)

9

Օֆելյա Համբարձումյան -100, հայ երգչուհի (1925 -2016)

12

Ալբերտ Շահազիզյան -110, հայ գրադարանային գործի մասնագետ,

լրագրող (1915 -1997)

«**Տարագ**» -135, հայ գրական-գեղարվեստական, հասարակական շաբաթաթերթ (հետագայում՝ ամսագիր), Թիֆլիս (1890 -1919)

«**Կռունկ Հայոց աշխարհին**» -165, գրական, բանասիրական, բարոյախոսական և տեղեկատու հանդես, Թիֆլիս (1860 -1863)

14

Էդգար Հովհաննիսյան -95, հայ կոմպոզիտոր (1930 -1998)

Ալքարեցի Սաքո (Ծովանյան Սարգիս) -155, հայ ազգային-ազատագրական շարժման գործիչ, ֆիդայի (1870 -1908)

16

Արշավիր Դարբնի (Մնացականյան) -115, հայ գրող, առակագիր (1910-1980)

19

Հրաչյա Քոչար -115, հայ գրող, հրապարակախոս (1910- 1965)

Օնիկ Փանիկյան -120, հայ գրող, (1905-1975)

22

Սոկրատ Խանյան -95, հայ գրող (1930)

Անդրե Մարի Ամպեր -250, ֆրանսիացի ֆիզիկոս, մաթեմատիկոս

(1775-1836)

25

Հարություն Ալամդարյան -230, հայ գրող, մանկավարժ, հասարակական, քաղաքական և եկեղեցական գործիչ (1795 -1834)

Գուրգեն Խանջյան - 75, հայ գրող (1950)

26

Աշոտ Շայբոն (Գասպարյան) -120, հայ գրող (1905 -1982)

27

Հուլիոբուստի զոհերի հիշատակի օր

28

Հայոց բանակի օր

29

Անտոն Զեխով -165, ռուս գրող (1860 -1904)

Բորիս Պաստեռնակ - 135, ռուս գրող (1890 - 1960)

31

Ատրպետ (Սարգիս Մուրայաջյան) -165, հայ գրող, հասարակական գործիչ (1860 - 1937)

Փետրվար

2

Կոստան Զարյան - 140, հայ գրող, գրականագետ (1885 -1969)

7

Լյուիս Սինկլեր - 140, ամերիկացի գրող (1885 -1951)

9

Վահան Տերյան - 140, հայ գրող, թարգմանիչ, հասարակական գործիչ (1885 -1920)

10

Ջորի Բալայան - 90, հայ բժիշկ, գրող, լրագրող, հրապարակախոս (1935)

12

Հրանտ Մաթևոսյան - 90, հայ գրող (1935 -2002)

13

Ներսես Ե Աշտարակեցի -255, հայոց կաթողիկոս, Ներսիսյան դպրոցի հիմնադիր (1770 - 1857)

Ռադիոյի միջազգային օր

14

Տեառնընդառաջ

Կլոդ Մոնե -185, ֆրանսիացի նկարիչ (1840 -1926)

15

Ռուբեն Սևակ (Չիլինկիրյան) -140, հայ գրող, բժիշկ (1885 -1915)

Անահիտ Բայանդուր -85, հայ թարգմանչուհի (1940 -2011)

Մանկական քաղցկեղի դեմ պայքարի միջազգային օր

16

Հենրիկ Ալավերդյան - 90, հայ երգիչ (1935 -1989)

17

Դավիթ Հովհաննես (Հովհաննիսյան) - 80, հայ գրող (1945-2016)

18

Հիմնադրվեց հայկական կարմիր խաչը -105 (1920)

19

Գրքի նվիրատվության օր

21

Մայրենի լեզվի միջազգային օր

22

Ֆրեդերիկ Շոպեն - 215, լեհ կոմպոզիտոր և դաշնակահար (1810 -1849)

23

Երվանդ Պետրոսյան - 85, հայ գրող (1940 - 2016)

25

Անդրանիկ Օզանյան - 160, հայ զորավար, ազգային-ազատագրական շարժման և ուսման գործիչ (1865 -1927)

27

Գրիգոր Արծրունի - 180, հայ հրապարակախոս, գրաքննադատ, հասարակական գործիչ, տնտեսագետ (1845 - 1892)

28

Մարտիրոս Սարյան - 145, հայ նկարիչ (1880 -1972)

Սուրբ Վարդանանց տոն (նվիրված է Ավարայրի ճակատամարտին և հայ ժողովրդի մղած բոլոր ազատամարտերին, նշվում է Սուրբ Զատիկից 8 շաբաթ առաջ՝ հինգշաբթի օրը)

Մարտ

1

Քաղաքաշտպանության միջազգային օր

Հենրիկ Սևան -100, հայ գրող, թարգմանիչ (1925 -2008)

2

Մանկական հեռուստատեսության և ռադիոհեռարձակման միջազգային օր
(նշվում է մարտի առաջին կիրակի օրը)

3

Գրողների միջազգային օր

6

Բուռնարոտի Միքելանջելո - 550, իտալացի քանդակագործ,
գեղանկարիչ, ճարտարապետ, բանաստեղծ (1475 - 1564)

7

Ալբերտ Պարսամյան - 90, հայ նկարիչ (1935 -1995)

Մորիս Ռավել - 150, ֆրանսիացի կոմպոզիտոր (1875 -1937)

8

Կանանց միջազգային օր

9

Ժանսեմ (Հովհաննես Սեմերճյան) - 105, ֆրանսահայ նկարիչ (1920 -
2013)

10

Աննա Պետրոսյան -90, հայ գրող (1935 - 2017)

Միքայել Հակոբյան -100, հայ գրող (1925 -1983)

15

Լեոնիդ Ենգիբարյան - 90, կրկեսի հայ արտիստ, մնջկատակ
(1935 -1972)

16

Անտոն Մայիլյան - 145, հայ կոմպոզիտոր (1880 - 1942)

17

Մանուկ Աբեղյան - 160, հայ բանասեր, գրականագետ, լեզվաբան,
ակադեմիկոս (1865 -1944)

20

Ֆրանկոֆոնիայի միջազգային օր

Արեգ Լուսինյան - 90, հայ կոմպոզիտոր (1935-2024)

21

Պոեզիայի համաշխարհային օր

Տիկնիկագործների միջազգային օր

Ռասայական խտրականության վերացման միջազգային օր

Յոհան Սեբաստիան Բախ - 340, գերմանացի կոմպոզիտոր, երգեհոնահար և
ջութակահար (1685 -1750)

22

Ջրի համաշխարհային օր

23

Գառնիկ Ադդարյան - 100, սփյուռքահայ գրող (1925 -1986)

Օդերևութաբանության համաշխարհային օր

27

Թատրոնի միջազգային օր

28

Աշոտ Նավասարդյան -75, հայ քաղաքական, պետական գործիչ

(1950 - 1997)

Ապրիլ

1

Կատակի օր

Թռչունների օր

Գևորգ Ջահուկյան - 105, հայ լեզվաբան, հայագետ (1920 -2005)

Խորեն Աբրահամյան -95, հայ դերասան, ռեժիսոր (1930 -2004)

2

Մանկական գրքի միջազգային օր

Հանս Քրիստիան Անդերսեն - 220, դանիացի գրող, բանաստեղծ, հեքիաթագիր
(1805 - 1875)

Էմիլ Զոլա - 185, ֆրանսիացի գրող (1840 -1905)

3

Աղազար Լազարյան - 325, հայ հասարակական գործիչ, վաճառական,

Լազարյան տոհմի հիմնադիրը Ռուսաստանում (1700 -1782)

4

Խրիմյան Հայրիկ (Մկրտիչ Ա. Վանեցի) - 205, Ամենայն հայոց կաթողիկոս
(1820 -1907)

Ղազարոս Աղայան - 185, հայ գրող (1840 - 1911)

7

Մայրության և գեղեցկության օր

Առողջապահության համաշխարհային օր

10

Անդրանիկ Ղուկասյան -120, հայ գրող (1905 -1982)

12

Տիեզերագնացության օր

16

Ոստիկանության օր

Մարկ Գրիգորյան - 125, հայ ճարտարապետ (1900 -1978)

18

Հուշարձանների և տեսարժան վայրերի միջազգային օր

20

Սուրբ Հարության տոն (Զատիկ)

Վանի հերոսական պաշտպանության օր - 110 (1915)

Չինարեն լեզվի միջազգային օր

Պերճ Ժամկոչյան - 95, հայ երգեհոնահար (1930 -2004)

21

Թաթուլ Կրպեյան - 60, ՀՀ ազգային հերոս (1965 -1991)

22

Երկիր մոլորակի միջազգային օր

23

Գրքի և հեղինակային իրավունքի միջազգային օր

Անգլերեն լեզվի համաշխարհային օր

24

Հայոց ցեղասպանության հիշատակի օր - 110 (1915)

25

Պյոտր Չայկովսկի - 185, ռուս կոմպոզիտոր (1840 - 1893)

26

Հովհաննես Շիրազ - 110, հայ գրող (1915 (1914) - 1984)

Լեո (Առաքել Բաբախանյան) - 165, հայ պատմաբան, հրապարակախոս,

գրող, գրականագետ (1860 -1932)

28

Լազարյան ճեմարան - 210, Մոսկվայում հիմնադրվեց հայագիտական

և արևելագիտական ուսումնական ու գիտական խոշոր կենտրոն

մեծահարուստ Լազարյանների նախաձեռնությամբ և միջոցներով (1815)

Ալեքսանդր Ծատուրյան - 160, հայ գրող, թարգմանիչ (1865 -1917)

29

Պարի միջազգային օր

30

Ջազի միջազգային օր

Մայիս

1

Աշխատանքի և աշխատավորների միջազգային օր

3

Մամուլի ազատության համաշխարհային օր

Հայրիկ Մուրադյան - 120, հայ երգիչ, բանահավաք, ազգագրագետ

(1905 -1999)

5

Գևորգ Ղարիբջանյան - 105, հայ պատմաբան (1920 -1999)

7

Ռադիոյի, հեռուստատեսության և կապի աշխատողների մասնագիտական օր

Վահան Դաքեայան -120, հայ գրող (1905 -1982)

8

Երկրապահի օր

Շուշիի ազատագրման օր

Կարմիր խաչի և կարմիր մահիկի միջազգային օր

9

Հաղթանակի և խաղաղության օր

Հայրենական մեծ պատերազմի ավարտ - 80 (1945)

Աշոտ Գրաշի (Գրիգորյան) -115, հայ գրող (1910 -1973)

Ջեյմս Մեթյու Բարրի -165, շոտլանդացի գրող (1860 - 1937)

11

Միխայիլ Շոլոխով - 120, ռուս գրող (1905 - 1984)

13

Ալֆոնս Դոդե - 185, ֆրանսիացի գրող (1840 - 1897)

15

Ընտանիքի միջազգային օր

Վաչե Պարտիզունի (Թադևոսյան) -110, հայ գրականագետ (1915 - 1997)

Վարդգես Բաբայան -100, հայ գրող, թարգմանիչ (1925 - 2005)

Վռամ Հովսեփյան - 100, հայ գրող (1925 -1991)

18

Թանգարանների միջազգային օր

19

Ալեքսանդր Դուլիսանյան - 115, հայ կոմպոզիտոր (1910 - 1968)

22 - 28

Սարդարապատի ճակատամարտ (1918)

24

Իոսիֆ Բրոդսկի -85, ռուս գրող (1940 -1996)

25

Խաչիկ Դաշտենց (Տոնոյան) -115, հայ գրող, թարգմանիչ (1910 -1974)

26

Ավարայրի ճակատամարտ (451)

28

Հայաստանի առաջին հանրապետության հռչակման օր (1918)

29

Համբարձման տոն

ՄԱԿ-ի խաղաղապահների միջազգային օր

Տիկնիկային թատրոն -90, Երևան (1935)

Իսահակ Ալբենիս -165, իսպանացի կոմպոզիտոր և դաշնակահար (1860-1909)

30

Ալեքսանդր Նևսկի - 805, ռուս զորավար (1220 - 1263)

31

Ծխելու դեմ պայքարի համաշխարհային օր

Հունիս

1

Երեխաների իրավունքների պաշտպանության օր

Շապին -Գարահիսարի խիզախ ինքնապաշտպանության օր (1915)

4

Ագրեսիայից տուժած անմեղ երեխաների միջազգային օր

«Պիոներ կանչ» (այժմ՝ «Կանչ») - 100 (1925)

5

Շրջակա միջավայրի համաշխարհային օր

6

Թոմաս Ման - 150, գերմանացի գրող (1875 -1955)

Ռուսաց լեզվի օր

8

Ռոբերտ Շուման -215, գերմանացի կոմպոզիտոր (1810 -1956)

9

«Արտեկ» (Ղրիմ, պիոներական ճամբար) -100 (1925)

10

Նիկոլայ Հովհաննիսյան -95, հայ պատմաբան, արևելագետ (1930-2024)

14

Բռնադատվածների հիշատակի օր

15

Հայաստանի Հանրապետության պետական խորհրդանիշների օր

Ռաֆայել Շիշմանյան -140, հայ նկարիչ (1885 -1959)

16

Մնացական Թարյան (Մխիթարյան) - 105, հայ գրող (1920 -1999)

20

Գուրգեն Բորյան - 110, հայ գրող, դրամատուրգ (1915 -1971)

Մաքսիմ Ոսկանյան -75, հայ գրող (1950)

21

Գրիգոր Մելիք - Ավագյան -105, հայ կինոռեժիսոր (1920 -1994)

Ալեքսանդր Տվարդովսկի -115, ռուս գրող (1910 -1971)

Ֆրանսուազ Սագան -90, ֆրանսիացի գրող, (1935 -2004)

25

Հովիկ Էդգարյան -100, իրանահայ գրող, բարերար (1925 - 2016)

29

Անտուան դը Սենտ - Էքզյուպերի - 125, ֆրանսիացի գրող, օդաչու (1900-1944)

Հուլիս

3

Ռազմիկ Դավոյան -85, հայ գրող (1940 - 2022)

4

Հայաստանի ազգային գրադարանի (ՀԱԳ) օր

ԱՄՆ անկախության օր

Միեր Մկրտչյան -95, հայ դերասան (1930 -1993)

Քեթի Բերբերյան - 100, հայ օպերային երգչուհի, քնարական սուպրանո (1925 -1983)

5

ՀՀ սահմանադրության օր

9

Արտաշես Մարտիրոսյան - 95, հայ բանասեր, պատմաբան (1930 -1998)

11

Աշխարհի բնակչության համաշխարհային օր

Շոկոլադի համաշխարհային օր

14

Ֆրանսիայի անկախության օր

Հայաստանի գիտությունների ազգային ակադեմիա (ՀԳԱԱ) -90 (1935)

16

Վահան Գրիգորյան - 120, հայ գրող, թարգմանիչ (1905 -1989)

19

Ատոմ Էգոյան -65, կանադահայ կինոռեժիսոր (1960)

20

Շախմատի միջազգային օր

24

Արևշատ Ավագյան -85, հայ գրող, նկարիչ, հասարակական գործիչ (1940)

26

Անդրե Մորուա - 140, ֆրանսիացի գրող (1885 - 1967)

27

Քրիստոսի Պայծառակերպության տոն (Վարդավառ)

29

Միխայիլ Ջոչենկո - 130, ռուս գրող, երգիծաբան (1895 -1958)

30

Ընկերության միջազգային օր

Մարատ Վարժապետյան - 90, հայ կինոօպերատոր, կինոռեժիսոր (1935-1987)

Պատրիկ Մոդիանո - 80, ֆրանսիացի գրող (1945)

31

Ջոան Ռոուլինգ - 60, անգլիացի գրող (1965)

Օլեգ Պոպով - 95, կրկեսի ռուս արտիստ, ծաղրածու (1930 -2016)

Օգոստոս

1

«Հայրենիքի ձայն» շաբաթաթերթ - 60, Երևան (1965)

5

Էմին Խաչատրյան - 95, հայ դիրիժոր (1930 - 2000)

Արտեմ Միկոյան - 120, հայ խորհրդային ավիակոնստրուկտոր (1905-1970)

Գի դը Մոպասան - 175, ֆրանսիացի գրող (1850 -1893)

7

Հովհաննես Գրիգորյան - 80, հայ գրող (1945 - 2013)

8

Վախթանգ Անանյան - 120, հայ գրող (1905 - 1980)

9

Հակոբ Կարապետց - 100, հայ գրող (1925 -1994)

10

Սևրի հաշտության պայմանագիր - 105, պայմանագրի 578 հոդվածից

6 - ը (88-93) վերաբերում էին Հայաստանին (1920)

Վաղարշակ Էլիբեկյան - 115, հայ նկարիչ (1910 - 1994)

11

Հայկական տոմարով հնագույն Ամանորի սկիզբն է, Նավասարդի 1-ը՝

Արեգ օրը

Ալեքսանդր Գրին - 145, ռուս գրող (1880 -1932)

12

Երիտասարդության միջազգային օր

Լենա Անթառանյան - 75, հայ բանաստեղծուհի (1950)

15

Հրաչյա Կոստիկյան - 110, հայ գրադարանագետ, մատենագետ,

մանկավարժ (1915 - 1989)

Ավետիք Իսահակյանի անվան քաղաքային գրադարան - 90 (1935)

17

Սուրբ Աստվածածնի Վերափոխման տոն (Խաղողօրհներք)

19

Պիեռ ժան Բերանժե - 245, ֆրանսիացի գրող (1780 -1857)

21

Կարաիս Սուրենյան - 100, հայ գրող, թարգմանիչ (1925 -2011)

22

Ռեյ Բրեդբերի - 105, ամերիկացի գրող (1920 - 2012)

25

Գրիգոր Չալիկյան - 105, հայ դերասան (1920 -2004)

Ալեքսանդր Աճեմյան - 100, հայ կոմպոզիտոր (1925 -1987)

26

Գուրգեն Առաքելյան - 100, հայ գրող, լրագրող (1925 - 1996)

Գիյոմ Ապոլիներ - 145, ֆրանսիացի գրող (1880 -1918)

Մայր Թերեզա (աշխարհիկ անունը՝ Ագնես Գոնջա Բոյաջիու) - 115,

կաթոլիկ եկեղեցու միանձնուհի, աստվածաբանության դոկտոր (1910 - 1997)

Ալեքսանդր Կուպրին - 155, ռուս գրող (1870 - 1938)

27

Գեորգ Հեգել - 255, գերմանական դասական փիլիսոփայության ներկայացուցիչ,

օբյեկտիվ իդեալիստ (1770 - 1831)

28

Ռոբերտ Պետրոսյան - 95, հայ կոմպոզիտոր (1930 - 2008)

30

Իսահակ Լևիտան - 165, ռուս նկարիչ (1860 - 1900)

31

Հենրիկ Էդոյան - 85, հայ գրող, գրականագետ, քննադատ (1940)

Սեպտեմբեր

1

Գիտելիքի, գրքի և դպրության օր

Սուրեն Այվազյան - 110, հայ գրող (1915 - 1981)

2

Հռչակվեց Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը (1991)

ԼՂՀ անկախության օր

Վարդան Աճեմյան -120, հայ ռեժիսոր (1905 - 1977)

5

Սմբատ Շահազիզ - 185, հայ գրող, մանկավարժ, հրապարակախոս (1840-1907)

7

Աղասի Այվազյան - 100, հայ գրող (1925 - 2007)

Սիրակ Գյուլբուդաղյան - 110, հայ լեզվաբան (1915 - 1997)

8

Գրագիտության միջազգային օր

Լրագրողների համաշխարհային օր

Կուլիկովյան ճակատամարտ - 645 (1380)

Սվետլանա Գրիգորյան - 95, հայ դերասանուհի (1930 - 2014)

10

Ֆրանց Վերֆել - 135, ավստրիացի գրող, հայ ժողովրդի բարեկամ
(1890 - 1945)

11

Տիրան Չրաքյան - 150, հայ գրող, քննադատ, փիլիսոփա (1875- 1921)

Յուրի Յուզբաշյան - 90, հայ երաժիշտ, մանկավարժ (1935)

Յան Ռայնիս - 160, լատիշ գրող, դրամատուրգ, հասարակական գործիչ (1865 - 1929)

12

«Հասկեր» մանկական ամսագիր -120, Թիֆլիս (1905)

Եղիշե Թադևոսյան - 155, հայ նկարիչ (1870 - 1936)

14

Տիրոջ կենդանարար խաչի վերադարձի և փառաբանության տոն

(Խաչվերաց)

Գևորգ Աբգարյան - 105, հայ բանասեր, ձեռագրագետ (1920 -1998)

17

Ակսել Բակունցի տուն-թանգարան - 55, Գորիս (1970)

Լյուդվիգ Միքայելյան - 120, հայ գրող (1905 - 1987)

18

Մուսա լեռան հերոսական պաշտպանության օր - 105 (1915)

20

Քրիստափոր Թափալցյան - 110, հայ գրող (1910 - 1967)

21

Հայաստանի Հանրապետությունը հռչակվեց անկախ պետություն (1991)

Անկախության օր

Խաղաղության միջազգային օր

22

Ֆելիքս Բախչինյան - 75, հայ գրող, գրականագետ, թարգմանիչ (1950)

23

Ստեփան Լիսիցյան - 160, հայ ազգագրագետ, պատմաբան, աշխարհագետ, բանասեր, մանկավարժ (1865 - 1947)

25

Խաչատուր Ավագյան - 100, հայ թատերագետ, դրամատուրգ, երգիծաբան (1925 - 2012)

Համազասպ Համբարձումյան - 145, հայ գիտնական, գրող, թարգմանիչ (1880 - 1965)

26

Լևոն Մելիքսեթ-Բեկ - 135, հայ պատմաբան, մատենագետ, հնագետ (1890 - 1963)

27

Զբոսաշրջության միջազգային օր

30

Հենրիկ Մալյան - 100, հայ կինոռեժիսոր (1925 - 1988)

Ղազարոս Սարյան - 105, հայ կոմպոզիտոր, մանկավարժ (1920 - 1998)

Հոկտեմբեր

1

Երաժշտության օր

Տարեցների միջազգային օր

3

Արմեն Զիգարխանյան - 90, հայ դերասան, ՌԴ ժողովրդական արտիստ
(1935 -2020)

Սերգեյ Եսենին - 130, ռուս գրող (1895 - 1925)

Նունե Գրիգորյան - 85, հայ գրող, մանկավարժ (1940)

4

Կենդանիների պաշտպանության համաշխարհային օր

Ռիխարդ Չորգե - 130, Խորհրդային Միության հերոս, հետախույզ, լրագրող
(1895 - 1944)

5

Ուսուցչի օր

6

Խնկո Ապրր անվան ազգային մանկական գրադարանի օր (1933)

7

Գրադարանավարի օր

Ճարտարապետության համաշխարհային օր

8

Արսեն Ղազիկյան - 155, հայ մատենագետ, թարգմանիչ, մանկավարժ

(1870 - 1932)

9

Փոստի համաշխարհային օր

Ջոն Լենոն - 85, բրիտանացի երաժիշտ, երգիչ, բանաստեղծ, նկարիչ,

«Բիթլզ» խմբի հիմնադիր (1940 - 1980)

10

Իվան Բունին - 155, ռուս գրող (1870 - 1953)

Հոգեկան առողջության համաշխարհային օր

11

Թարգմանչաց տոն (հոկտեմբերի երկրորդ շաբաթ օրը)

Ֆրանսուա Մորիակ - 140, ֆրանսիացի գրող (1885 - 1970)

12

Զեյթունի ապստամբություն - 130 (1895)

Լուչանո Պավարոտի - 90, իտալացի երգիչ (1935 - 2007)

13

Աղետների նվազեցման միջազգային օր

14

Ստանդարտների համաշխարհային օր

15

Անրի Վեռնոյ (Աշոտ Մալաքյան) - 105, ֆրանսահայ կինոռեժիսոր, գրող

(1920 - 2002)

Համաստեղ (Համբարձում Կելենյան) - 130, սփյուռքահայ գրող (1895- 1966)

16

Պարենի համաշխարհային օր

Մամուլի աշխատողի օր

17

Աղքատության վերացման միջազգային օր

Մատթեոս Մամուրյան - 195, հայ հրապարակախոս, գրող, թարգմանիչ,

բանասեր, պատմագետ, մանկավարժ (1830 - 1901)

Աբրահամ Իոֆֆե - 145, խորհրդային ֆիզիկոս (1880 - 1960)

18

Ավետիք Իսահակյան - 150, հայ գրող, հասարակական գործիչ (1875 -1957)

19

Խնկո Ապեր (Աթաբեկ Խնկոյան) - 155, հայ գրող (1870 - 1935)

21

Նիկիտա Միխալկով - 80, ռուս դերասան, կինոռեժիսոր (1945)

23

Ալեքսանդր Մելիք-Փաշայան (Մելիք-Փաշաև) - 120, հայ խորհրդային

դիրիժոր (1905 - 1964)

Աննա Մայիլյան - 55, հայ երգչուհի (1970)

Հովհաննես Աբելյան - 160, հայ դերասան (1865 - 1936)

Ջաննի Ռոդարի - 105, իտալացի գրող (1920 -1980)

24

Միավորված ազգերի կազմակերպության (ՄԱԿ) միջազգային օր

Չարգացման տեղեկատվության համաշխարհային օր

26

Սվետլանա Ավագյան - 90, հայ գրող, լրագրող, թարգմանչուհի, թատերագետ

(1935 - 2016)

27

Իվան Միչուրին - 170, խորհրդային կենսաբան (1855 - 1935)

28

Էմմա Ծատուրյան - 105, հայ խմբավար, մանկավարժ (1920 - 1996)

29

Դպրոցական գրադարանների միջազգային օր (տոնվում է հոկտեմբերի վերջին շաբաթվա երկուշաբթի օրը, և հոկտեմբերը համարվում է դպրոցական գրադարանների միջազգային ամիս)

Նոյեմբեր

2

Մուշեղ (Մկո) Բագրատունի - 155, հայ երգիծաբան, լրագրող (1870 - 1945)

4

Ստեղծվեց ՄԱԿ - ի կրթության և մշակույթի հարցերի կազմակերպությունը
(ՅՈՒՆԵՍԿՕ, 1946)

6

Սևդա Սևան (Ֆրանսուիի Բախչեճյան) - 80, սիյունքահայ գրող, հրապարակախոս (1945 - 2009)

Ռոբերտ Մուզիլ -145, ավստրիացի գրող (1880 - 1942)

7

Կարո Իսախրյան - 90, հայ ֆիզիկոս (1935 -2015)

Ռոբերտ Աթայան - 110, հայ երաժշտագետ, երգահան (1915 - 1994)

Մարատ Մարինոյան - 100, հայ ռեժիսոր (1925 - 1991)

8

Ուրախների և հնարամիտների ակումբի միջազգային օր

Ռափայել Պատկանյան (Գամառ Քաթիպա) - 195, հայ գրող, հասարակական գործիչ (1830 - 1892)

Ալեն Դելոն - 90, ֆրանսիացի դերասան (1935-2024)

Մարգարետ Միտչել - 125, ամերիկացի գրող (1900 - 1949)

12

Հրայրա Ներսիսյան - 130, հայ դերասան (1895 -1961)

13

Անաստաս Միկոյան - 130, հայ պետական, կուսակցական գործիչ
(1895 - 1978)

16

Հանդուրժողականության համաշխարհային օր

17

Ուսանողների միջազգային օր

Գարեգին Սրվանձտյանց - 185, հայ բանասեր, բանահավաք, ազգագրագետ
(1840 - 1892)

18

Սպիրիդոն Մելիքյան - 145, հայ երաժշտագետ, խմբավար, մանկավարժ
(1880 -1933)

20

Մայա Պլիսեցկայա - 100, բալետի ռուս արտիստուհի (1925 -2015)

21

Հեռուստատեսության համաշխարհային օր

22

Շառլ դը Գոլ - 135, ֆրանսիացի պետական, զինվորական և քաղաքական
գործիչ, գեներալ (1890 - 1970)

23

Հովհաննես Լազարյան - 290, հայ ազգային-ազատագրական շարժման
գործիչ, Ռուսաստանի պետական խորհրդական, արդյունաբերող-կալվաճատեր
(1735 -1801)

24

Երևանի կենդանաբանական այգի - 85 (1940)

25

Կանանց դեմ բռնության վերացման միջազգային օր

Երևանի Հաղթանակի կամուրջ - 80 (1945)

Մկրտիչ Էմին (Կարապետյան) - 210, հայ բանասեր, պատմաբան,

մանկավարժ, թարգմանիչ (1815 - 1890)

26

Սուրեն Մուրադյան - 95, հայ բանաստեղծ, մանկագիր, երգիծաբան,
դրամատուրգ (1930 - 2020)

Հակոբ Աղաբաբ (Աղաբաբյան) - 150, հայ գրող, մանկավարժ (1875 - 1926)

28

Կոնստանտին Սիմոնով - 110, ռուս գրող (1915 - 1979)

Ֆրիդրիխ Էնգելս - 205, գերմանացի մտածող և հասարակական գործիչ,
մարքսիզմի հիմնադիրներից (1820 - 1895)

29

Հեկտոր Ռշտունի -110, հայ գրականագետ (1915 -1998)

30

Մարկ Տվեն (Սեմյուել Կլեմենս) - 190, ամերիկացի գրող (1835 - 1910)

Դեկտեմբեր

1

ԶԻԱՀ - ի դեմ պայքարի համաշխարհային օր

3

Հաշմանդամների միջազգային օր

Սերո Խանզադյան - 110, հայ գրող (1915 -1988)

5

Հայաստանի Հանրապետության սահմաններում պետական լեզու

ճանաչվեց հայերենը - 105 (1920)

Վիկտոր Վարդանյան - 115, հայ գրող (1910 - 1988)

7

Երկրաշարժի զոհերի հիշատակի օր

9

Բագրատ Ուլուբաբյան - 100, հայ գրող, պատմաբան (1925 -2001)

10

Մարդու իրավունքների պաշտպանության օր (1948)

11

Արմենակ Արմենակյան - 75, հայ ազատամարտիկ, հրամանատար,
հասարակական գործիչ (1955 - 1999)

Ալֆրեդ դը Մյուսե -215, ֆրանսիացի գրող (1810 -1857)

12

Սուրեն Վահունի (Խաչիկյան) - 115, հայ գրող (1910 -1983)

15

Կարո Զաքարյան - 130, հայ կոմպոզիտոր և խմբավար (1895 -1967)

Գեղամ Հարությունյան - 120, հայ դերասան (1905 - 1988)

16

Լյուդվիգ վան Բեթհովեն - 255, գերմանացի կոմպոզիտոր (1770 -1827)

Ջեյն Օսթին -250, անգլիացի գրող (1775 -1817)

18

Միգրանտների միջազգային օր

19

Էդիտ Պիաֆ (Ջովաննա Գասսին) - 110, ֆրանսիացի էստրադային

երգչուհի (1915 -1996)

20

Ալեքսեյ Միկոյան - 100, խորհրդային ավիացիայի հայ գեներալ (1925 - 1986)

22

Մարո Մարգարյան - 110, հայ գրող (1915 - 1999)

24

Ժան Ֆրանսուա Շամպոլյոն - 235, ֆրանսիացի գիտնական,

եգիպտագիտության հիմնադիր (1790 - 1832)

25

Գևորգ Աբաջյան - 105, հայ թատերագետ, գրականագետ (1920 -2003)

Ստեփան Կանայան - 165, հայ բանասեր, պատմաբան (1860 - 1936)

26

Վիգեն (Վաղարշակ) Չալդրանյան - 70, հայ կինոռեժիսոր (1955)

27

Օլգա Գուլազյան - 140, հայ դերասանուհի (1885 - 1970)

29

Արամ Ինճիկյան - 115, հայ գրականագետ (1910 - 1975)

30

Ջոզեֆ Ռեդյարդ Քիփլինգ - 160, անգլիացի գրող (1865 - 1936)

31

Նաիրի Ջարյան - 125, հայ գրող (1900 - 1969)

Ամանորի տոնական օր

Հորեյարներ, որոնց ծննդյան տվյալները ստույգ չեն

Մովսես Խորենացի - 1615, հայ պատմագրության հիմնադիր (մոտ 410 - 490)

Անանիա Շիրակացի - VII դար, հայ փիլիսոփա, մաթեմատիկոս, տիեզերագետ, տոմարագետ (605-610 - 685-690)

Առաքել Բաղիշեցի - 645, հայ տաղերգու, մատենագիր, մանկավարժ, երաժիշտ

(մոտ 1380 - 1454)

Գրիգոր Պահլավունի - 1035, միջնադարի հայ գիտնական, փիլիսոփա,

մանկավարժ (մոտ 990 - 1058 (1059))

Դավիթ Անհաղթ - 1550, հայ տրամաբան, փիլիսոփա (475- 6-րդ դ. կես)

Եզնիկ Կողբացի - 1645, հայ փիլիսոփա, թարգմանիչ, եկեղեցական գործիչ

(մոտ 380 - 450)

Եղիշե - 1615, հայ պատմիչ, իմաստասեր, վարդապետ, ազատագրական

պայքարի գաղափարախոս (մոտ 410 - 475)

Խաչատուր Կեչառեցի - 765, հայ բանաստեղծ, մշակութային գործիչ (մոտ 1260 - 1331)

Կորյուն - 1645, հայ մատենագիր, վարդապետ, Թարգմանչաց շարժման մասնակից

(380 - 450)

Հովհաննես Դրասխանակերտցի - 1180, հայ պատմագիր, հայոց կաթողիկոս

(մոտ 845-850 - 929)

Հովհաննես Երզնկացի - 795-800, հայ փիլիսոփա, տաղերգու (մոտ 1225/1230 - 1293)

Հովհաննես Սարկավազ (Իմաստասեր) - 980, հայ աստվածաբան, փիլիսոփա,

տոմարագետ, մատենագիր, երաժշտագետ, բանաստեղծ (մոտ 1045 - 1129)

Մխիթար Գոշ - 905, հայ գիտնական, օրենսդիր, առակագիր, մանկավարժ,

հասարակական գործիչ (1120 - 1213)

Մխիթար Հերացի - 905, հայ բժիշկ, բնագետ, փիլիսոփա, հայ դասական
բժշկության հիմնադիր (մոտ 1120 - 1200)

Ներսես Մոկացի - 450, հայ բանաստեղծ, կրթական-լուսավորչական
գործիչ, փիլիսոփա (մոտ 1575 - 1625)

Ներսես Շնորհալի - 925, հայ բանաստեղծ, մատենագիր, երաժիշտ-երգահան,
քաղաքական գործիչ, Ամենայն հայոց կաթողիկոս (մոտ 1100 - 1173)

Աբուլղասիմ Ֆիրդուսի - 1085, պարսիկ և տաջիկ բանաստեղծ (940 - 1020 կամ
1030)

Իվան Ֆեոդորով - 515, գրատպության հիմնադիրը Ռուսաստանում և
Ռեկրահնայում
(1510 - 1583)

Միքայել Միանսարյանց - 195, հայ մատենագետ, լրագրող, հասարակական
գործիչ (1830 -1880)

Դանիել Դեֆո - 365, անգլիացի գրող (1660 - 1731)

Դանթե Ալիգիերի - 760, իտալացի բանաստեղծ (1265 -1321)

Երուխան (Երվանդ Սրմաքեշխանյան) - 155, հայ գրող, մանկավարժ (1870 - 1915)

Ռաֆֆի (Հակոբ Մելիք-Հակոբյան) - 190, հայ գրող (1835 -1888)

Ֆրիկ - 795, հայ գրող (1230 -1310)

